

Een geval van bilaterale volledige wortel-splitsing bij twee eerste onder-praemolaren in mesio-distale richting

door C. de la Parra, tandarts

Lector in de Conserverende Tandheelkunde
aan Het Tandheelkundig Instituut te Surabaia

De onderzoeken van J. B. Visser (1) hebben ons een beeld gegeven van de verschillende wortelvarianties der onderpraemolaren, aan de hand van het materiaal dat hem uit de Amsterdamse verzameling ter beschikking werd gesteld. Wij meenden daarom goed te doen bij het hier in Indonesië aanwezige materiaal na te gaan of we de in de gerubriceerde tabellen van Visser voorkomende varianties eveneens zouden aantreffen bij Indonesiërs en Chinezen, in verband met mogelijke rasverschillen.

Zodoende kwamen wij bij het onderzoek op bovengenoemde afwijking in de onderkaak van een Indonesische schedel, van onbekend geslacht, uit de omgeving van Surabaia.

In dit geval vertonen de P_1 's een sterke divergentie der wortels. Daarbij zijn de mesiale wortels naar de mesiale zijde en de distale wortels distaalwaarts convex gebogen. Tussen beide wortels in is een ruimte van enige mm breedte. Beide eerste onderpraemolaren vertonen een geringe verschuiving van de mesiale wortel in buitenwaartse (buccale) richting. Bij zijaanzicht zijn de distale wortels twee maal zo breed als de mesiale. Van buccaal gezien loopt de scheiding niet precies in het midden daar de mesiale helft iets breder is.

Aan de linguale zijde wordt het aspect geheel anders. Hier steekt het distale wortelgedeelte veel verder linguaalwaarts uit dan de mesiale helft i.v.m. de zo juist genoemde grotere breedte. De scheiding ligt hier niet in het midden, maar is, bij de tandhals beginnende, verschoven in mesiale richting.

Uit het foto-materiaal van Visser, weergegeven in zijn artikel (1), meenden wij te mogen opmaken, dat de aldaar gereproduceerde gevallen van wortelsplitsing in een mesiale en distale wortel, de mooiste exemplaren waren, waaraan hij dit kon demonstrenen. Verder schreef hij dat de scheiding tussen mesiale en distale component, door een zeer diepe insnoering *aan de linguale zijde*, duidelijk aan het licht kwam.

Waar wij nu een algehele scheiding voor ons hadden, die niet beperkt bleef tot de linguale zijde, maar ook buccaalwaarts verliep, meenden wij ons geval te mogen publiceren ter ondersteuning van de door hem aangehaalde varianties der onderpraemolaarwortels. Hetzelfde verschijnsel doet zich bovendien symmetrisch ter linker- en rechterzijde voor (zie foto).

De theorie door R e m a n e opgesteld, waarbij hij een verklaring geeft van de aanpassing in vorm der eerste onderpraemolaren der catarrhine apen aan hun bijzondere functie als antagonist van de forse bovencuspidaat, komt bij de catarrhine apen, die tweewortelige onderpraemolaren bezitten o.a. tot uitdrukking in een buccaalwaartse verschuiving van de mesiale wortel ten opzichte van de distale component.

Bij een vrij aanzienlijk deel der menselijke onderpraemolaren is het pithecoïde beeld terug te vinden, schrijft V i s s e r. En inderdaad blijkt ons geval bij nauwkeurige beschouwing het stempel van een pithecoïde bouw in zich te dragen.

Op bijgevoegde foto namen wij gelijktijdig de P_2 's op als vergelijkingsobject. Deze elementen bezitten beide een buccale groeve, een verschijnsel dat bij enkele P_2 's nog wel eens voorkomt. Dit verschijnsel duidt overigens wederom op het pithecoïde karakter (versmelting der beide componenten). R e m a n e's verklaring, dat wortelsplitsing na een versmelting der beide componenten zich meer in bucco-linguale richting voordoet zodat een buccale en linguale wortel ontstaat, zal niet overeenkomen met onze verwachtingen, waarbij wederom een mesiale en distale wortel als oorspronkelijke elementen te voorschijn zouden moeten treden.

Waar wij in het hier beschreven geval, in afwijking van het door R e m a n e gestelde, een splitsing in mesio-distale richting zien optreden, willen wij nog niet verklaren dat zijn uiteenzettingen onjuist zijn, want de wortelsplitsingen volgen over het algemeen de door R e m a n e aangegeven weg.

De oorzaak van deze wortelsplitsing in een mesiale en distale component zou men misschien moeten zoeken in atavistische richting. Een definitieve uitspraak kunnen wij echter niet geven daar wij niet over voldoende materiaal beschikken.

LITERATUUR

1. V i s s e r, J. B.: Wortelvarianties van de postcanine onderelementen van het menselijk gebit. Tijdschrift v. Tandheelkunde, Jaargang LIII Afl. 11 1946.
2. R e m a n e, A: Studien über die Phylogenie des menschl. Eckzahns. Zeitschrift für Anatomie und Entwicklungsgesch., Bd. 96 Heft. 2, 1931.
2. M ü h l r e i t e r: Anat. des Menschl. Gebisses. 5e druk, bewerkt door Dr. T h. E. d e J o n g e, Leipzig, A. Felix 1928.

